

A Kúria kezdő feléve

Poraiból feltámad

Az 1949. évi alkotmánnyal elparentált, a tavalyi alaptörvénnyel újra életre keltett Kúria másképp óhajt csúcsbíróság lenni, mint elődje, a nyelvészeti torzszülött Legfelsőbb Bíróság.

KÚRIAVEZETŐK (DARÁK PÉTER ELNÖK KÖZÉPEN) SAJTÓTÁJÉKOZTATÓJA. Szomszédvár

„KIS ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG” – nemegyszer nevezte már így a Markó utcai új főítés az általa vezetett Kúriát (leánykori nevén Legfelsőbb Bíróságot). Miközben a 15 fős AB-t hét kormányközeli jogász kinevezésével már tavaly sikerült szinte tökéletesen pacifikálnia a kormánynak, a Darák Péter kúriai elnök irányította csúcsbíróság ez év elejétől kétségkívül több olyan közjogi ítéletet is közzétett a Magyar Közönyben, amit korábban a Donáti utcai bársonytaláros jogtudósoknak volt dolguk meghozni. A népszavazási kezdeményezésekkel összefüggő jogvitákban például ma már ugyanúgy a Kúria háromfős tanácsa mondja ki a végső szót, mint a törvénytörőnek látszó önkormányzati rendeletek ügyében. A hosszú időn át egy-

mással rivalizáló két szomszédvár kényeszerű közeledését személyi változások is jelzik. A 76 fős Kúria nemrég megalakított önkormányzati tanácsának két volt alkotmánybírósági főmunkatárs (Balogh Zsolt, Holló András volt AB-elnök korábbi jobbkeze, illetve Marosi Ildikó, a jelenlegi elnök Paczolay Péter korábbi adjutánsa) is tagja lett a közelmúltban.

Az AB és a Markó utcai főbíróság viszonyát több mint húsz éven át mély bizalmatlanság jellemezte – elsősorban az utóbbi testület részéről. Az LB súlyos gyanakvással figyelte a „trónkövetelő” jogtudósok színre lépését, majd a magát a rendszerváltás lelkiismereteként s az alkotmányos forradalom motorjaként meghatározó, Sólyom László vezette testület megerősödését. A jogászok számára

feltűnő volt az is, hogy a 11 alkotmányőr mennyire más fogalmi rendszert alakított ki, mint a régi jogi tolvajnyelvhez – és egy másfajta igazszolgáltatási ethoszhoz – jóval inkább ragaszkodó „rendes” bírák. A két testület között mutatkozó szikrázó ellentét bizonyos pillanatokban a közzvélemény előtt is láthatóvá vált.

„Soha nem felejttem el azt a jeges utálatot, ami a Legfelsőbb Bíróság részéről fogadott” – emlékezett vissza például 2005 végén, már köztársasági elnökként, Sólyom László az LB-n tett 1990-es AB-elnöki bemutatkozó látogatására. A létszámát tekintve igencsak eltérő méretű két bírói kar (az alig tucatnyi „alkotmányőr”, illetve a közel 3 ezer rendes bíró) közül az utóbbi sokáig látványosan nem vett tudomást a Donáti utcai ítéletszaksak dön-

Feszültségforrások

- **Február 6.:** Éles bírálatot kap a sajtóban Darák Péter, mert a Kúria több vezetője személyiségfejlesztő tréningen vett részt a balatonőszödi kormányudülőben, ahol Répássy Róbert igazságügyi államtitkár is találkozott a résztvevőkkel.
- **Május 14.:** Szakértői véleményt kért a Kúria elnökétől Navracsics Tibor közigazgatási és igazságügyi miniszter, miután a Győri Ítéletábla jelentősen csökkentette a Cozmagylkosság ügyében első fokon kiszabott szabadságvesztések mértékét. Darák elhárította a kormányzati felkérést.
- **Június 18.:** Csak kivételes megoldás lehet, s hosszabb távon nem tartható fenn a bírósági ügyek áthelyezése – jelentette ki a Kúria elnöke egy tanácskozáson azzal párhuzamosan, hogy Hagyó Miklós volt szo-

cialista főpolgármester-helyettes bűnügyét Budapest helyett Kecskeméten kezdték el tárgyalni.

- **Június 21.:** A strasbourgi emberi jogi bírósághoz fordult 105 bíró, a Magyar Helsinki Bizottság közreműködésével. A Kúrián az idén húsz ítélesnek jár le a megbízatása, mivel a parlament döntése nyomán 70 éves kor helyett ezentúl az általános nyugdíjszabályokban megszabott időpontig (jelenleg 62 éves korig) maradhatnak helyükön a bírák.
- **Július 2.:** A parlament törvénymódosító döntése folytán nem maradhat majd a helyén az Országos Bírósági Hivatal kilenc évre megválasztott elnöke, ha az Országgyűlés nem tud kétharmados többséggel más személyt állítani a helyére. Az OBH elnökének a perek áthelyezésére vonatkozó jogszabályát nem szüntette meg az Országgyűlés.

teiseiről. Később fokozatosan változott a helyzet, ám az LB az utolsó utáni pillanatig próbálta megőrizni a hagyományos jogágak és a modern alkotmányjogi értékrend különállását Magyarországon.

A két csúcsbíróság közötti hatalmi harc 1997 után még inkább kiéleződött. A vita tárgya immár az volt, hogy a Markó utcában hozott jogegységi döntéseket (amikkel az LB orientálni tudja az alsófokú ítélkezést) a Donáti utca alkotmányossági szempontból felülvizsgálhatja-e. Az LB épületébe másfél évtized után újra ellátogató Sólyom 2005 novemberében, a már régóta a „levegőben lévő” kérdésre a hazai jogtudomány egyik legnagyobb tekintélyét, Szladits Károlyt (1871–1956) idézve természetesen igennel válaszolt.

Hasonló álláspontra helyezkedett az ez év elején hatályba lépett alaptörvény is. Az új nemzeti charta ráadásul minden egyes bírósági döntés alkotmányosságának felülvizsgálatára, sőt a megsemmisítésére is felhatalmazást adott az AB-nek. Több mint húszévi huzavona után immár megkezdődhet tehát az alkotmányörtség ítélkezési gyakorlatának és a Kúria által instruált rendes bíróságok judikatúrájának összeépítése, harmonizálása. Eljött az idő, amikor a mindennapi joggyakorlatban immár élő normává válhat az alkotmány. A rendes

bírósági hierarchia legmagasabb szintjén elhelyezkedő Kúria fölött pedig, ötödik főrúmként, fokozatosan elfoglalhatja helyét az AB, a legeslegfelső ítélőszék.

A két szomszédvár új kapcsolatrendszerét egy olyan kúriai elnök jogosult most már kiépíteni, aki 1990 után, vagyis az AB katartikus erejű színre lépését követően került be a bírói karba, s akit elődeinél minden jel szerint kevésbé kötnek a régi reflexek. „Kis alkotmánybíróság” – e kifejezést a korábbi elnököknek, például Solt Pálnak vagy akár Lomnici Zoltánnak még a ma érvényes közjogi szabályok közepette sem jutott volna eszébe használni. Az első féléves működéséről a sajtó képviselői előtt a múlt héten beszámoló Darák viszont, akit tudvalevően ugyanaz az akarat emelt föl a Kúria elnöki székébe, mint amelyik a hazai igazságszolgáltatáson belül kialakította a jelenlegi szereposztást és hierarchiát, kész tényként azonosul az új helyzettel.

Az igazi kérdés közjogi tekintetben persze ma már nem az, hogy valóban olyan kis alkotmánybírósággá válik-e a Kúria, amely konkrét ügyek elbírálása helyett maga is elvi jelentőségű határozatokat fog elsősorban hozni, hanem sokkal inkább az: működik-e még egyszer a jövőben a Donáti utcában a „nagy” Alkotmánybíróság? Az igazi. ■ BABUSENDE

más fogalmi rendszert alakított ki

Átalakuló államtitkári kar

Mennyiségi csere

Nagy lett a jövés-menés a kormányzati döntés-előkészítő folyamatot irányító „kiskabinetben”.

BÁR A FIDESZ egyik legfontosabb ígérete az uniós fejlesztési pénzek gyors és szakszerű szétosztása volt, ez csak alig-alig teljesült. Talán e kudarc számlájára is írható, hogy a 2010-es kormányváltás óta a legnagyobb fluktuáció éppen a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium (NFM) felső vezetésében következett be. Lecserélték a minisztert, Fellegi Tamást, s az ágazati politikák konfliktusai miatt kisebb-nagyobb zajjal több államtitkár és helyettes államtitkár is távozott, illetve érkezett. Az energiapolitika miatt ment egymással szembe Bencsik János államtitkár és Olajos Péter helyettes államtitkár, s a küzdelem mindkettőjük távozásával végződött, igaz, ebben a Bencsikkel szemben nagyon kritikusan fellépő Lázár János is szerepet játszott. Szintén a szakpolitika irányának tisztázatlansága miatt ugrott egymásnak Nyitrai Zsolt info-

VÍZKELETY MARIANN. Jön, mintha menne